

Co nam zostało z tamtych lat ?

Pamięć. Ocalić od zapomnienia: Pamięć ma każdy z nas, pamięć ma cechy indywidualne, ale fakty i historia jest jedna, jest to historia nas wszystkich. Gdy stworzymy pamięć o „historii wspólnej” to jest to droga niepewna, kruche podstawy wolności obywatelskiej. To kruche podstawy suwerenności i niepodległości, to kruche podstawy stabilności stosunków społecznych. Pamiętajmy! Czy Tuczempski mieszkaniec wioski był zawsze wolny, czy myślał o niepodległej Polsce ? Czy czuł się Polakiem? Na pewno miał honor i marzenia nawet wówczas gdy był poddanym i zależnym. Swoją historię Tuczemp napisał **Józef Słaby, Józef Kluz**, obaj byli katolickimi duchownymi; swoją historię napisał **Stanisław Sorys**, będący nauczycielem szkolnym. Swoją historię napisała „anonimowa tuczempianka”. * Swoją historię pisze 93 – letni Tuczempianin **Kazimierz Korecki**. * O Tuczempach pisał również **Marian Czech**. Wolność może oznaczać brak osobistego zniewolenia czy brak ograniczeń ze strony władz i innych osób, ale także od zwyczajów, obyczajów i warunków naturalnych. * Zastanówmy się : czy umiemy korzystać z danej nam przez los wolności ? To możliwość wyboru. Ale czy zawsze ”wiemy co wybrać”, czy wolność to całkowita niezależność – czy to wolność przeciwko czemuś – czy wolność za czymś ? * W tym znaczeniu wolność oznacza brak przymusu (wolność od prześladowań, wolność od strachu, wolność od głodu) czy też rzeczywistą możliwość podejmowania wyborów. * Istnienie wolności przy podejmowaniu decyzji przez człowieka jest ważnym problemem nie tylko filozoficznym, w którym na przestrzeni wieków mówi się , że człowiek nie ma wolnej woli lub mówi się, że człowiek wolną wolę ma. * Jedni mówią, że warunkiem korzystania z wielu wolności jest zabezpieczenie społecznych praw obywateli – takich jak prawo do pracy, dachu nad głową, bezpłatnej opieki medycznej, edukacji. Bez tych praw znaczna część społeczeństwa nie będzie w stanie korzystać z teoretycznie przysługujących im wolności. * Inni uważają, że gwarantowanie praw społecznych przez państwo wiąże się ze złamaniem wolności i praw innych ludzi. Inny problem to przemiany technologiczne – w coraz większym stopniu oprogramowania i informatyzacja wpływają na naszą wolność. * Z pewnością dzisiaj wolność to państwo prawa, w którym „większość nie ma prawa szkodzić mniejszości”, , mimo że najważniejszą cechą człowieka jest to co go różni od drugiego człowieka, ale to prawo do różności kończy się tam gdzie zaczynają się prawa innych. Pamiętajmy! * Postawmy pytanie: czy człowiek ma kontrolę nad swymi działaniami, a jeśli tak, to jaki jest to rodzaj kontroli, do jakiego stopnia? Czy wolność wyboru działania nie jest tylko złudzeniem? * **Leopold Staff** pisał, że ”Wolność możliwa jest tylko tam gdzie prawo góruje nad namiętnościami”; podobnie **Andrzej Frycz Modrzewski**: „Prawdziwa wolność nie polega na swawoli czynienia, co by się tylko chciało, ale na poskramianiu ślepych i szalonych namiętności i na panowaniu nad nimi rozumem”. Pamiętajmy? * **Uczciwa pamięć jest zawsze dyspozycją moralną. My Tuczempianie jesteśmy „wyjątkowi” niezależnie od tego co to dla każdego może oznaczać.**